

Поліщук Л.К. к.т.н., доцент

Коваль О.О. здобувач

Лютій Б.В. студент

Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПРИСТРОЮ КЕРУВАННЯ ГІДРОПРИВОДОМ ДЛЯ ПУСКУ КОНВЕЄРА

Під час пуску стрічкового конвеєра, особливо з довгомірними робочими ланками, хвильові процеси, що відбуваються в стрічці, можуть призвести до виникнення інтенсивних коливань тягового органу, нестійкої роботи привода, часткової або повної пробуксовки барабана [1]. Такі негативні фактори є причиною підвищеного зношування стрічки, а в деяких випадках – її розриву.

Для запобігання цим небажаним процесам застосовують різні способи пуску, які дозволяють компенсувати зниження коллового зусилля на приводному барабані в залежності від типу привода. В електроприводі застосовується пуск прямою подачею напруги, пуск перемиканням зірка-трикутник, плавний пуск двигуна за допомогою тиристорних пристроїв тощо [2, 3, 4]. Для гідравлічного привода конвеєра розроблено пусковий пристрій [5], який дозволяє змінювати обертовий момент на приводному барабані за заданим законом, що відтворює найбільш раціональний спосіб пуску. Робота пускового пристрою полягає у спрацьовуванні від тиску p_1 , який вище номінального p_n , витримці цього тиску визначений час t_b від кінця фази зрушення t_1 до завершення фази пуску t_n , та різкому зниженні цього тиску до номінального p_n і підтримці його впродовж роботи привода.

Виконано математичне моделювання динамічних процесів в гідравлічному приводі стрічкового конвеєра з розробленим пусковим пристроєм для визначення впливу його конструктивних параметрів в період пуску конвеєра. У відповідності з конструкцією вмонтованого гідравлічного привода [6] розроблена розрахункова схема пускового пристрою з гідромотором (рис. 1).

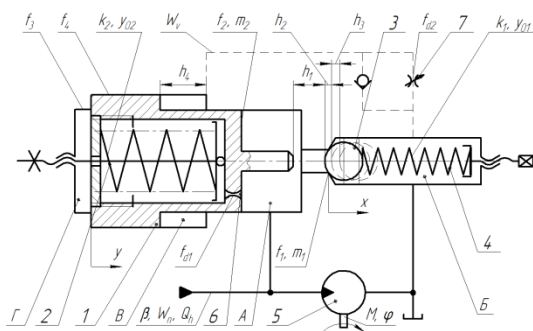

Рис. 1 – Розрахункова схема пускового пристрою

На її основі побудована математична модель, з використанням принципу Д’Аламбера щодо сил, які діють на рухомі елементи, та балансу витрат робочої рідини в гідросистемі. В ній розглядаються три фази пускового процесу: фаза зрушення; фаза витримки тиску; фаза встановлення номінального тиску в гідросистемі. Для кожної з розглянутих фаз навантаження на валу гідромотора змінювалося за законом, що забезпечує раціональний режим пуску конвеєра з пониженими динамічними навантаженнями та оптимальною тривалістю пуску.

Математична модель має вигляд:

$$p_g f_3 < p_g f_2 + p_z (f_3 - f_2) + k_2 y_{02}. \quad (1)$$

$$p_1 \geq k_1 y_{01} / f_1, \quad (2)$$

$$t_1 = E \cdot W_n / Q_n \cdot p_1. \quad (3)$$

$$(p_1 - p_z) f_1 = m_1 \cdot (y_{01} + x) + F_g, \text{ при } F_g = \rho Q_c (V_w \cos \beta_0 - V_c). \quad (4)$$

$$Q_c = \mu \pi d_1 \cdot x \sqrt{2(p_1 - p_z) / \rho}, \text{ при } 0 < x < h_2 \quad (5)$$

$$(p_1 - p_z) f_4 = m_2 \cdot (y_{02} + y) + p_v (f_4 - f_2) + p_1 f_2, \text{ при } 0 < y < (h_1 + h_2) \quad (6)$$

$$Q_{d1} = \mu f_{d1} \sqrt{2 \Delta p_{d1} / \rho}, \quad (7)$$

$$Q_{d2} = \mu f_{d2} \sqrt{2(p_v - p_z) / \rho}, \text{ при } f_{d2} = b \cdot a \cdot \sin \alpha. \quad (8)$$

$$Q_v = (f_4 - f_2) v_p, \quad (9)$$

$$v_p = dy / dt_e, \text{ при } t_e = t_n - t_1, \quad (10)$$

$$p_i f_4 = -(m_1 + m_2) \cdot (y_{02} + y) + k_1 (x + y_{01}) + F_g + dp / dt \cdot f_2, \quad (11)$$

причому $p_i = p_1$, коли $y = h_1 + h_2$, $p_i = p_n$, коли $y = h_1 + h_2 + h_3$.

$$M + M_0 = q_m \Delta p - \beta_m d\varphi / dt. \quad (12)$$

У рівняннях (1-12) використано такі позначення:

p_g, p_1, p_n, p_v, p_z – відповідно, тиски в гідросистемі фазі зрушення, тиск відкриття кулькового запірного елемента 3, номінальний тиск, тиск в закритій порожнині В, тиск в зливній магістралі; f_1, f_2, f_3, f_4 – відповідно, площа кулькового запірного елемента 3 та площі поперечних перерізів ступінчастого поршня 1; f_{d1}, f_{d2} – відповідно, площі поперечних перерізів дроселів 6 та 7; a, b – відповідно, довжина відкриття золотника щілинного дроселя та ширина щілини; α – кут відхилення струменю робочої рідини; k_1, y_{01}, k_2, y_{02} – відповідно, жорсткість і попередня деформація пружин 4 та 2; $Q_n, Q_c, Q_{d1}, Q_{d2}, Q_v$ – відповідно, витрати насоса, сенсора, дроселів 6 та 7, в закритій порожнині В; m_1, m_2 – відповідно, маси кулькового запірного елемента 3 та ступінчастого поршня 1; v_c, v_w, v_p – відповідно, швидкість потоку робочої рідини в сидлі і щілині сенсора 3, швидкість потоку рідини в закритій порожнині В; β_0 – кут відхилення потоку робочої рідини за щілиною; μ – коефіцієнт витрат відповідних прохідних перерізів; ρ, E – відповідно, густина та зведений модуль пружності робочої рідини; W_n – об'єм напірної магістралі гідромотора 5; M, M_0 – відповідно, момент корисних сил опору та сил тертя; β_m – коефіцієнт сил в'язкого опору в гідромоторі; φ – кутова координата вала гідромотора; $\Delta p, \Delta p_{d1}$ – відповідно, перепад тиску в гідромоторі, що відповідає його величині в фазах зрушення, витримки, тягового зусилля та усталеного руху конвеєра, і на дроселі 6.

Список використаних джерел

1. Шахмейстер Л. Г. Теория и расчет ленточных конвееров / Л. Г. Шахмейстер, В. Г. Дмитриев – М. : Машиностроение, 1978. – 392 с.
2. Стадник Н. И. О возможности применения тиристорного привода для плавного пуска ленточных конвейеров / Н. И. Стадник, К. П. Бочаров. – Уголь Украины. – 2001. – №1. – С. 34-37.
3. Фабричный Д. Н. Анализ электромеханических систем пуска ленточных конвейеров / Д. Н. Фабричный. – Гірнична електромеханіка та автоматика: Наук.–техн. зб., 2003. – Вип. 70. – С. 118-121.
4. Соседка В. Л. Моделирование устройств регулирования пуска ленточных конвейеров / В. Л. Соседка, Д. Н. Фабричный. – Гірнична електромеханіка та автоматика. – Днепропетровск, ДНГУ – 2005. – Вып. 74.
5. Поліщук Л. К. Синтез системи пуску гідравлічного привода стрічкового конвеєра / Л. К. Поліщук, А. О. Малярчук, Р. П. Коцюбівський, О. О. Адлер. – Промислова гідравліка і пневматика, 2010. – №4 (30). – С. 61-63.
6. Поліщук Л. К. Вмонтований гідравлічний привод конвеєра з пусковим пристроєм / Л. К. Поліщук, А. О. Малярчук, Р. П. Коцюбівський. – Промислова гідравліка і пневматика, 2012. – №1 (35) – С. 70-72.